

Op naar een nieuw oud en nieuw?

De mening van inwoners van Den Haag over vuurwerk
tijdens de jaarwisseling

Menno Jacobs

Koen Gruijters

Augustus 2023

E:M+MA.

Inhoudsopgave

Op naar een nieuw oud en nieuw?	1
Inhoudsopgave	2
1. <i>Inleiding</i>	3
Doel van het onderzoek	4
Onderzoeksvragen	4
Leeswijzer	4
2. <i>Oud en nieuw 2022/2023</i>	6
3. <i>Voor of tegen een algeheel verbod?</i>	7
Voor of tegen een vuurwerkverbod per wijk	8
4. <i>Alternatieven</i>	11
Goede maatregelen	11
Vuurwerkvrije zones	11
Vrijwillig vuurwerkvrij?	15
5. <i>Ieders rol</i>	18
Veilig oud en nieuw	18
Feestelijk oud en nieuw	19
Veilig en feestelijk – rol van de burger	20
6. <i>Vrijwillig vuurwerkvrij?</i>	22
Resultaten per wijk	22
Brede bevindingen	23
Sentimenten en argumenten	23
7. <i>Samenvatting en conclusie</i>	25

<i>Conclusie</i>	26
<i>Bijlage A - Onderzoeksverantwoording</i>	28
Wegen van de data	28
<i>Bijlage B – VRAGENLIJST JAARWISSELING 2022/2023</i>	30
<i>Bijlage C – Tabellenboek</i>	33

1. Inleiding

Het is elk jaar weer spannend rond de jaarwisseling. Voor gemeenten, maar ook voor de burger. Komt er een verbod op vuurwerk? Wordt er toch weer geknald? Of zijn we met elkaar in staat om goed om te gaan met vuurwerk? Ruimte voor wie het leuk vindt om zelf vuurwerk af te steken. En rust voor degenen die niet van vuurwerk houden.

Op 22 december 2022 nam de Haagse gemeenteraad een motie aan van de Partij voor de Dieren: Helft Den Haag vuurwerkvrij.¹ In de motie wordt het college van Burgemeester & Wethouders verzocht om voor de jaarwisseling 2023/2024 “juridisch vast te leggen dat minimaal de helft van Den Haag verspreid over de stad een vuurwerkvrije zone is.”

Eerder, op 1 december, werd de motie “Lokaal vuurwerkverbod” door de raad verworpen. In deze motie verzocht GroenLinks om te onderzoeken of een lokaal vuurwerkverbod voor Den Haag haalbaar was, als er geen landelijk vuurwerkverbod zou komen.² Een motie om de jaarwisseling 2023/2024 hoe dan ook vuurwerkvrij te laten verlopen werd met stakende stemmen eveneens verworpen.³ Een motie van de SP om de mogelijkheid van vuurwerkafsteeklocaties te onderzoeken werd eveneens verworpen.⁴ Een motie van D66 om een meer aanjagende rol te spelen in het overleg

met wijkberaden en wijkvrijwilligers om zoveel mogelijk vuurwerkvrije buurten en passende vuurwerkafsteekpunten te realiseren, werd aangenomen.⁵

We mogen concluderen dat het stadsbestuur met het vuurwerk dossier in de maag zit. Men wil het niet verbieden, wel reguleren, *naast* de 53 vuurwerkvrije zones die er dit jaar in Den Haag al zijn.

Al met al vormde de reeks van moties voor de gemeente Den Haag aanleiding om onderzoek te laten doen naar wensen en meningen over de jaarwisseling in Den Haag in het algemeen, en naar het afsteken van vuurwerk daarbij in het bijzonder. Onderhavig rapport van EMMA is daarvan het resultaat.

Uit eerder onderzoek van EMMA naar opvattingen van Hagenaars over vuurwerk⁶ bleek dat er in 2021 *nét* geen meerderheid te vinden was vóór een permanent vuurwerkverbod (48%). Eerder, in 2017, was die meerderheid er nog wel (52%). En nu is die meerderheid, zoals we verderop ook zullen zien, er weer net wel (52%). Wat ook nauwelijks is veranderd, is de verdeeldheid over het onderwerp. Ouderen en hoger opgeleiden zijn vaak sterk voorstander van een vuurwerkverbod, terwijl veel jongeren juist sterk tegenstander zijn van een verbod.

In 2021 is aan mensen die niet voor een permanent verbod waren, gevraagd welke alternatieven zij ‘een goede maatregel’ zouden vinden. Vuurwerkvrije zones werden daarbij door ongeveer een derde van de Hagenaars als ‘een goede maatregel’ benoemd.

In het vuurwerkonderzoek dat EMMA in 2017 uitvoerde, is gevraagd of men dacht dat de mensen in de straat of buurt voorstander zouden zijn van een *vrijwillige*

¹ https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/12242321/1/PvdD_8+Helft+Den+Haag+vuurwerkvrij

² https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/12148935/1/Q_7+GL+Motie+Lokaal+vuurwerkverbod

³ https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/12148942/1/Q_12+PvdD+Motie+Volgend+jaar+vuurwerkvrij

⁴ https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/12148944/1/Q_14+SP+Motie+Vuurwerkafsteeklocaties

⁵ https://denhaag.raadsinformatie.nl/document/12148929/1/Q_3+D66+Motie+Actieve+rol+gemeente+in+het+realiseren+van+vuurwerkvrije+buurten+en+vuurwerkafsteekpunten

⁶ Jacobs, M., Maessen, J., Willemsen, K., Moors, H. & N. Bouman (2017). *Haagse knallers. Onderzoek naar opvattingen over vuurwerk en het voorkomen van overlast in Den Haag*. Den Haag: EMMA. En Maessen, J., Jacobs, M. & H. van der Vegte (2021). *Haagse jaarwisselingsonderzoek 2020 – 2021*. Den Haag: EMMA.

vuurwerkvrije straat of buurt. Ongeveer 30% dacht dat dat wel het geval zou kunnen zijn.

Dat zijn geen hoge percentages, al zijn de verschillen tussen de wijken in Den Haag groot.

Vuurwerkvrije gebieden (al dan niet vrijwillig) zijn voor velen allesbehalve een vanzelfsprekendheid. Je kunt je ook afvragen of mensen die voor een algeheel verbod op vuurwerk zijn genoeg kunnen nemen met een eventuele uitbreiding van vuurwerkvrije gebieden. Het is voorstelbaar dat zij zullen vinden dat dat onvoldoende helpt tegen de overlast van vuurwerk. Vooral als van henzelf wordt gevraagd om die vuurwerkvrije gebieden (al dan niet met hulp van de gemeente) in te stellen.

Het is daarom van belang goed te weten hoe groot het draagvlak voor vuurwerkvrije zones en vrijwillig vuurwerkvrije buurten is en ook waar (in welke wijken en buurten) dat draagvlak het grootst is.

Al deze kwesties, en andere, worden in dit rapport uitgebreid besproken en toegelicht. Waar mogelijk en zinnig zijn vergelijkingen gemaakt van het onderzoek anno 2023 met die van 2017 en/of 2021. Zo krijgen we zicht op trends en verschuivingen in de meningen over oud en nieuw en het afsteken van vuurwerk daarbij.

Doel van het onderzoek

Zicht krijgen op het draagvlak voor vuurwerkvrije zones en vrijwillig vuurwerkvrije buurten in Den Haag.

Onderzoeksvragen

1. *Wat is de trendontwikkeling ten aanzien van:*
  - a. *Zelf vuurwerk afsteken en alternatieven*
  - b. *In het bijzonder: vuurwerkvrije zones en vrijwillig vuurwerkvrije buurten*
  - c. *De rol van de gemeente bij een veilig en feestelijk oud en nieuw*
  - d. *De rol van de burger*

2. *Welke randvoorwaarden kunnen burgers helpen om zelfstandig vuurwerkvrije gebieden te organiseren?*

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is gebruikgemaakt van een survey aangevuld met een aantal straatgesprekken. Dat wil zeggen dat er een vragenlijst is uitgezet onder inwoners van Den Haag en dat onderzoekers verschillende buurten zijn ingetrokken om met bewoners en lokale sleutelfiguren te gaan praten over het onderwerp van onderzoek. De vragenlijst is te vinden in bijlage B.

Ten behoeve van de survey is onder meer gebruik gemaakt van het Haagse Stadspanel dat wordt beheerd door Steda. Daarnaast werden inwoners van Den Haag uitgenodigd de vragenlijst zelf via een open URL in te vullen. Dat gebeurde via www.denhaag.nl, via berichten op sociale media, en met behulp van berichten op muurkranten en via lokale kranten en bladen die huis-aan-huis worden bezorgd.

De enquête leverde in totaal een netto respons op van 4.914 personen. Daarbinnen is sprake van een oververtegenwoordiging van oudere en hoger opgeleide mensen. Het blijkt dat de gemiddelde leeftijd van de respondenten uit het Stadspanel duidelijk hoger ligt dan die uit de open URL. Omdat jongeren vaker tegen een verbod op vuurwerk zijn dan ouderen, kan het dus zijn dat tegen een verbod zijn een reden is geweest om de enquête via de open URL in te vullen.

Ten behoeve van de representativiteit is een weging op de data toegepast. Meer duiding op dit punt is te vinden in de onderzoeksverantwoording in bijlage A.

Leeswijzer

We hebben in deze rapportage grotendeels dezelfde structuur aangebracht als in het eerder genoemde onderzoek dat in 2021 gedaan is. Hiermee is een optimale vergelijking van de afgelopen jaarwisseling met die van 2020 – 2021 mogelijk. Het betekent dat we beginnen in hoofdstuk 2 met de ervaring van de afgelopen jaarwisseling, 2022 – 2023. In hoofdstuk 3 gaan we vervolgens in op de meningen over een algeheel door de overheid opgelegd landelijk vuurwerkverbod, ook per wijk. Hoofdstuk 4 is gewijd aan mogelijke alternatieven voor het zelf kunnen afsteken van

vuurwerk. Denk aan vuurwerkvrije zones en vrijwillig vuurwerkvrije buurten, maar ook aan de vreugdevuren (met vergunning). We onderzoeken het draagvlak voor deze alternatieven, waar mogelijk ook per wijk. Daarna, in hoofdstuk 6, bespreken we de verwachtingen die onder Hagenaars leven ten aanzien van de gemeente voor een veilig en feestelijk oud en nieuw. Uiteraard bekijken we ook wat de burger zelf zegt te willen doen. Dan volgt een aparte beschouwing van 4 buurten over de mogelijkheden om vrijwillig vuurwerkvrij te worden. We maken hiervoor gebruik van een kwalitatieve analyse van een veertigtal straatgesprekken die in vier buurten zijn gevoerd. Dit kwalitatieve onderzoek is apart beschreven in hoofdstuk 7. Het rapport sluit af met een leesvervangende samenvatting en een conclusie.

2. Oud en nieuw 2022/2023

Aan de mensen die tijdens de jaarwisseling in Den Haag verkeerden (n=4.426, 90,6%) is gevraagd waarvan zij hinder ondervonden.

Soort hinder	% (heel) veel last 2022/2023	% (heel) veel last 2020/2021
Troep op straat	33,3%	16,9%
Een agressieve sfeer op straat	12,1%	5,1%
Geluidsoverlast (niet door vuurwerk)	15,1%	10,0%
Vuren op straat	18,6%	14,7%
Geweld tegen hulpverleners in de buurt	5,5%	1,3%
Geluidsoverlast door vuurwerk	37,3%	28,7%
Schade door vuurwerk	15,2%	8,7%
Een onveilige situatie door vuurwerk	22,6%	10,1%
Anders...	10,5%	n.b.
Totaal	N=4.426	N=6.628

We zien duidelijk meer hinder in 2022/2023 dan in 2020/2021, op *alle* onderdelen. Het is goed mogelijk dat de Covid-19-lockdown en het vuurwerkverbod die tijdens de jaarwisseling 2020/2021 van kracht waren, aan deze verschillen bijdraagt. Er werd toen nog wel vuurwerk afgestoken, maar toch minder dan in andere jaren. Verder is in 2020/2021 niet gevraagd of de respondent wel in Den Haag was tijdens oud en nieuw en kan het dus zijn dat iemand die niet in Den Haag was tijdens de jaarwisseling zegt geen hinder te hebben ondervonden; de persoon was er immers

niet bij. Tot slot kan een geheugeneffect meespelen. In 2020/2021 werd de enquête kort na de jaarwisseling ingevuld. Nu, in 2023, is dat een half jaar na dato. Duidelijk is wel, dat in 2020/2021 en in 2022/2023 troep en lawaai de meeste hinder veroorzaakten (33,3% respectievelijk 37,3%). Het percentage mensen dat zegt 'veel last' of 'heel veel last' te hebben ondervonden van troep op straat is globaal genomen twee keer zo hoog als in 2020/2021. Hetzelfde geldt voor een onveilige situatie door vuurwerk (22,6%), schade door vuurwerk (15,2%) en een agressieve sfeer op straat (12,1%).

De "Anders, namelijk..."-antwoordmogelijkheid is door 10,5% van de respondenten die met de jaarwisseling in Den Haag verbleven ingevuld. De antwoorden gaan nogal eens over de periode waarin het afsteken van vuurwerk begint. Vanaf oktober of november, of weken of dagen ervoor ervaren sommigen al veel hinder van het afsteken van vuurwerk. Als andere vorm van hinder wordt redelijk vaak ook de luchtvervuiling genoemd.

3. Voor of tegen een algeheel verbod?

Een belangrijke vraag in alle drie vuurwerkonderzoeken die EMMA heeft gedaan, is of men voorstander of tegenstander is van een permanent, door de overheid opgelegd, vuurwerkverbod. Bij de jaarwisseling van 2020/2021 gold er een dergelijk verbod, als één van de toen geldende coronamaatregelen.

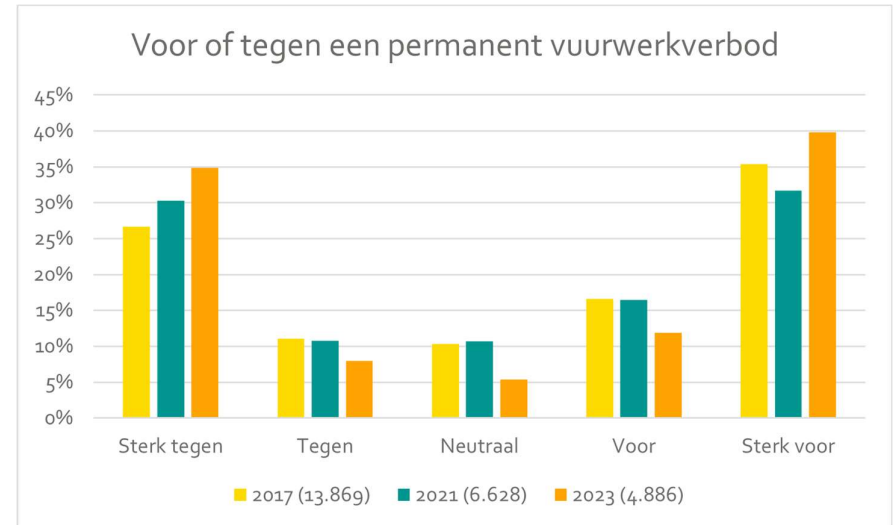
In 2023 is 51,7% van de respondenten voor, of sterk voor, een landelijk verbod.⁷ Een krappe meerderheid is dus voorstander.

Kijken we naar de gewogen cijfers (zoals we verderop in dit rapport consequent zullen blijven doen) dan zien we dat 69,7% van de respondenten uit het Stadspanel (sterk) voor een verbod is, tegen 41,0% van de respondenten die via de open URL de enquête invulden.

Wat we ook zien, is dat de meningen over een verbod sterk gepolariseerd zijn. De meeste mensen zijn óf sterk voor, óf sterk tegen.

Deze verdeeldheid hebben we in eerdere jaren ook gezien, maar nog niet zó sterk als in 2023. Het aantal mensen dat er 'neutraal' in staat, is in vergelijking met 2017 en 2021 gehalveerd.

Wat we in eerdere jaren ook hebben gezien, het was al even aangestipt, is dat jongeren in grote meerderheid sterk tegen een verbod zijn, terwijl ouderen daarvan in meerderheid juist sterk voorstander zijn. Zie onderstaande tabel.

Figuur 1 – Voor- en tegenstanders van een algeheel vuurwerkverbod

⁷ Aan degenen die niet voor een landelijk verbod zijn, is gevraagd of ze dan voor een verbod in de stad zouden zijn. 1,4% antwoordt daarop bevestigend. Daarmee komt het percentage dat voor een vuurwerkverbod in Den Haag is in totaal uit op 53,1%.

Bent u voor of tegen een door de overheid opgelegd landelijk vuurwerkverbod?	16-24	25-44	45-64	65+	Totaal
	jaar	jaar	jaar	jaar	jaar
	%	%	%	%	%
Ik ben sterk voor	13,0	33,3	51,5	55,0	39,8
Ik ben voor	5,2	9,8	11,6	20,8	11,9
Neutraal	2,2	3,5	6,7	9,3	5,4
Ik ben tegen	9,4	7,5	7,9	7,8	8,0
Ik ben sterk tegen	70,1	45,9	22,2	7,1	34,9

Duidelijk is dat de meeste jongeren graag zelf vuurwerk afsteken en de meeste ouderen juist een verbod willen. Opvallend zijn ook hier de hoge percentages mensen die *sterk* voor of *sterk* tegen aanvinken. De stad is sterk verdeeld over de kwestie.

Voor of tegen een vuurwerkverbod per wijk

Interessant is natuurlijk te weten waar, in welke wijken, de voor- en tegenstanders van een vuurwerkverbod wonen. We zien dat er in 22 wijken een meerderheid voor een landelijk verbod is; in 11 wijken is een minderheid voor een landelijk verbod. In de overige 11 wijken van Den Haag waren er onvoldoende respondenten (ongewogen minder dan 30) om deze meting betrouwbaar te kunnen verrichten.⁸

De procentuele verdeling per wijk is te vinden in het tabellenboek in bijlage C.

We vinden Bohemen/Meer en Bos bovenaan met 83% voorstanders van een verbod. Ook Vogelwijk scoort hoog. In Stationsbuurt en Laakkwartier & Spoorwijk vinden we de laagste percentages. Daar is een derde of minder voor een algeheel verbod.

Onderstaande grafiek toont de gemiddelden per wijk. Hoe lager de score, hoe meer men voorstander is van een verbod. 1 staat voor 'sterk voor', 5 staat voor 'sterk tegen'. In het tabellenboek in bijlage C kunnen de exacte waarden worden afgelezen.

⁸ Het gaat om: Westbroekpark/Duttendel, Van Stolkpark en Schev.Bos, Zorgvliet, Willemspark, Haagse Bos, Zuiderpark, Binckhorst, Hoornwijk, Forepark, Oostduinen, Groente- en fruitmarkt.

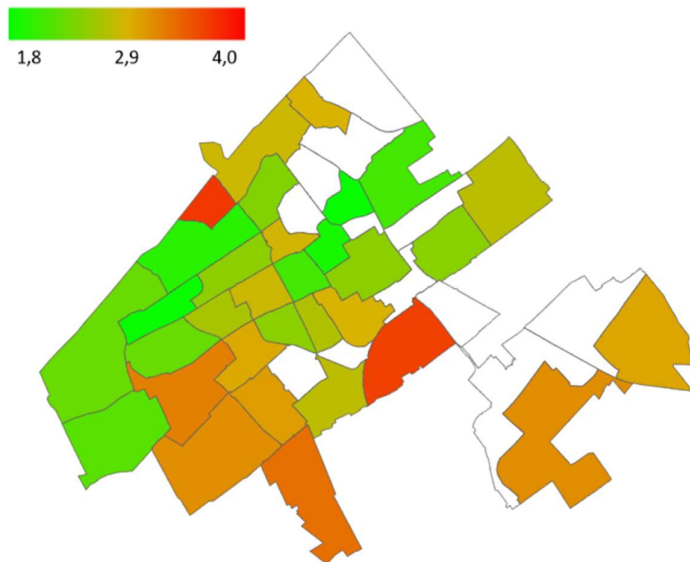

Om een overzicht op de stad als geheel te kunnen krijgen, hebben we bovenstaande grafiek ook gevisualiseerd door de waarden een kleur te geven en te projecteren op een kaart van de Haagse wijken. Groen betekent 'voor een verbod', rood staat voor 'tegen een verbod' en geel staat voor 'ertussenin' of 'neutraal'. Als er te weinig inwoners in een wijk zijn, of de respons was er te laag, is de wijk in het plaatje wit gelaten.

Bent u voor of tegen een door de overheid opgelegd landelijk vuurwerkverbod?

Hoe lager de waarde, hoe sterker de inwoners van de wijk gemiddeld vóór een verbod zijn
(minimum=1, maximum=5)

4. Alternatieven

In het vorige hoofdstuk hebben we gezien dat een krappe meerderheid van de Hagenaars voor een algeheel landelijk verbod op zelf vuurwerk afsteken is. In sommige wijken is er duidelijk meer draagvlak voor dan in andere.

Het is goed mogelijk dat een dergelijk landelijk verbod er niet komt. Interessant is dan hoe de mensen in Den Haag in dat geval de jaarwisseling voor zich zien. We hebben de respondenten daarom gevraagd om na te denken over alternatieven, waarbij we al gauw denken aan speciale plaatsen waar wel vuurwerk mag worden afgestoken en plaatsen waar dat niet mag of in elk geval niet gewenst is.

In de vragenlijst is een aantal vragen opgenomen over deze alternatieven die we verderop zullen bespreken. We zoomen in dit rapport daarbij in het bijzonder in op twee aspecten: vuurwerkvrije zones en vrijwillig vuurwerkvrije buurten of straten. In het eerste geval neemt het college een besluit en geldt er dus een juridische status. In een vuurwerkvrije zone kan de politie of de gemeente ingrijpen als het verbod wordt overtreden. Vrijwillig vuurwerkvrije buurten hebben die status niet. Daar moeten mensen onderling regelen waar er vuurwerk wordt afgestoken en waar niet.

Goede maatregelen

In de vragenlijst is de vraag gesteld: *“Stel dat er geen door de overheid opgelegd algeheel vuurwerkverbod komt, wat vindt u dan goede maatregelen?”* Vijf opties werden geboden, waarbij op een vijf-puntschaal kon worden aangegeven of men het een (heel) goede maatregel vond of juist niet. De middencategorie beschouwen we hier als ‘neutraal’ en laten we buiten beschouwing.

Maatregel	(Heel) goed	(Heel) verkeerd	(Heel) goed	(Heel) verkeerd
	2022/2023	2022/2023	2020/2021	2020/2021
Iedereen kan zelf vuurwerk afsteken	49,7%	37,3%	n.b.	n.b.
Meer vuurwerkvrije zones	52,1%	35,2%	29,6%	46,3%
Vuurwerkafsteeklocaties	43,4%	43,5%	28,0%	46,3%
Bewoners regelen met elkaar waar vuurwerk kan worden afgestoken	21,5%	64,2%	n.b.	n.b.
Minder verkooppunten	40,4%	46,1%	16,2%	62,8%

We zien dat ongeveer de helft van de respondenten vindt dat zelf vuurwerk kunnen afsteken een goed idee is. Dat strookt met de bevinding dat ook ongeveer de helft, al dan niet sterk, voor een verbod is.

Opmerkelijk is de sterke toename van voorstanders van de maatregel minder verkooppunten in te stellen. Het is moeilijk daar een verklaring voor te geven, maar het kan te maken hebben met het feit dat men nog sterker dan in eerdere jaren iets vindt van het onderwerp. En ook best bereid lijkt om oplossingsgericht te denken. We zien dat bijvoorbeeld bij de mogelijkheid van afsteeklocaties. Nu vindt 87% daar iets van (voor- en tegenstanders opgeteld), tegen 74% in 2021.

Vuurwerkvrije zones

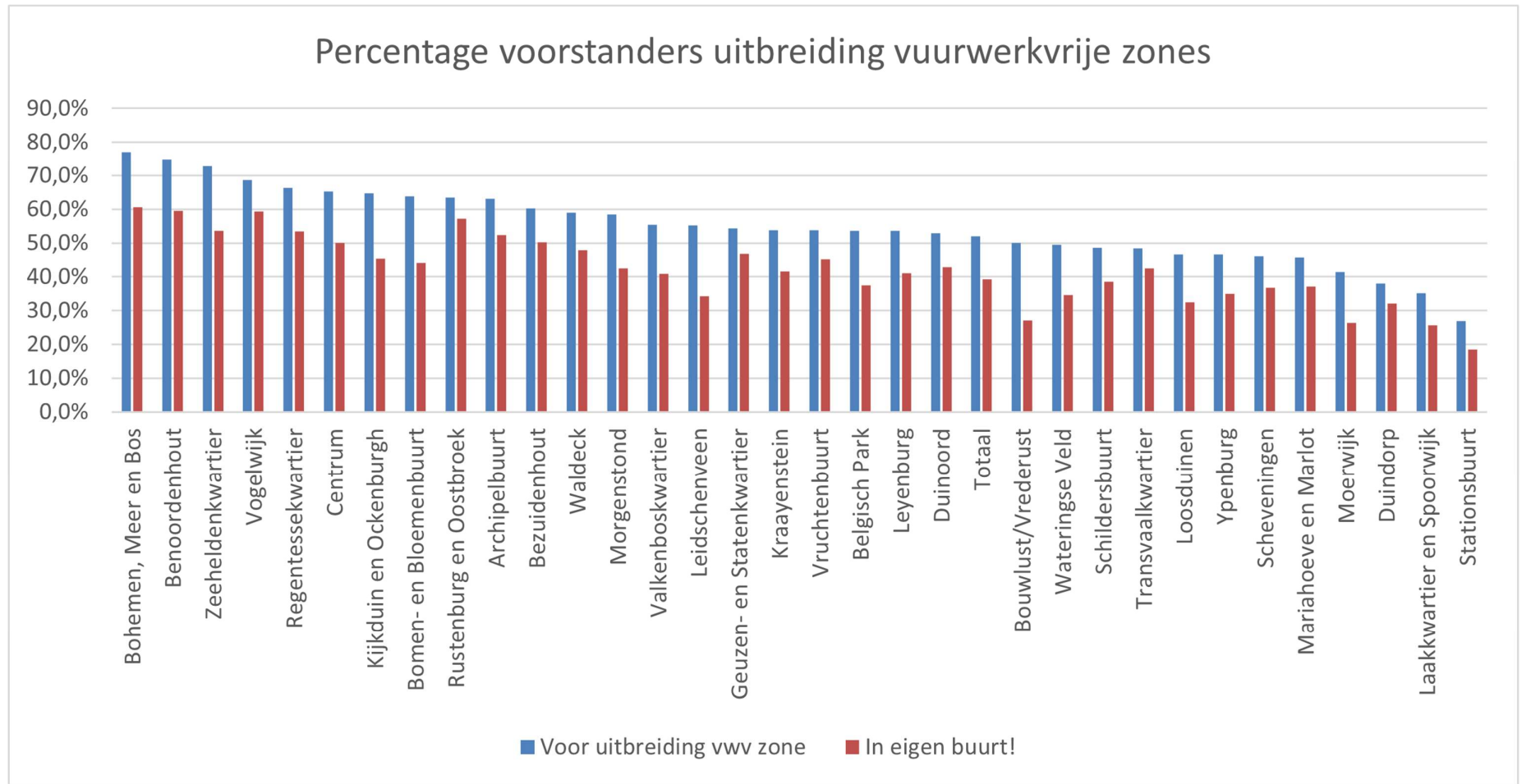
Het draagvlak voor vuurwerkvrije zones is duidelijk toegenomen: 52,1% zegt er voorstander van te zijn (‘goede of heel goede maatregel’), tegen 29,6% in 2021. Aan degenen die geen tegenstander zijn van meer vuurwerkvrije zones is gevraagd of ze

die zone ook in hun eigen buurt willen. 65% van deze mensen wil die ook expliciet in de eigen buurt. En één op de drie (35%) van de mensen die dat willen, wil daar een speciale afsteeklocatie bij.⁹

We vinden op dit onderwerp best grote verschillen per wijk. Onderstaande grafiek toont in blauw het percentage respondenten dat zegt uitbreiding van vuurwerkvrije zones een goede of heel goede maatregel te vinden. De rode balken tonen het percentage mensen dat voorstander is van meer vuurwerkvrije zones én die expliciet ook in de eigen buurt wil.

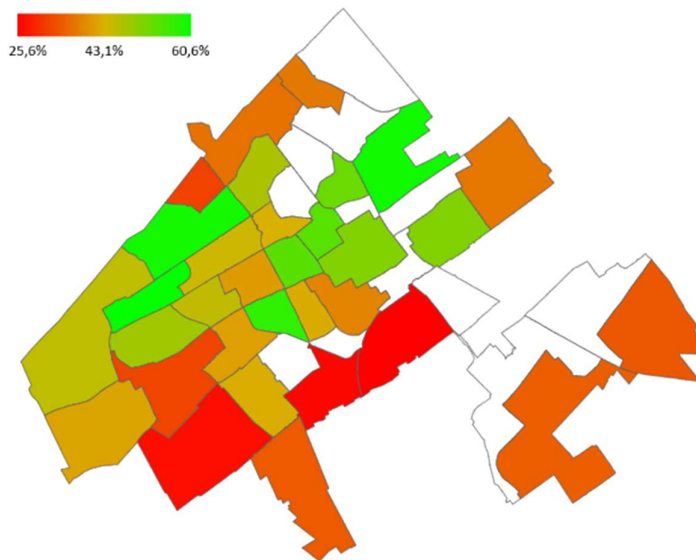
⁹ Dit komt neer op 13,6% van alle respondenten in de in het onderzoek betrokken wijken (N=4719).

We zien dat Bohemen, Benoordenhout, Vogelwijk, Rustenburg en Zeeheldenkwartier de vijf wijken zijn waar het draagvlak voor een vuurwerkvrije zone in de eigen buurt het grootst is. We kijken dan naar de rode balken. In 9 van de 33 onderzochte wijken is een meerderheid te vinden van expliciete voorstanders van een vuurwerkvrije zone in de eigen buurt. In het tabellenboek in bijlage C kunnen de exacte waarden worden afgelezen.

Ook deze grafiek hebben we gevisualiseerd.

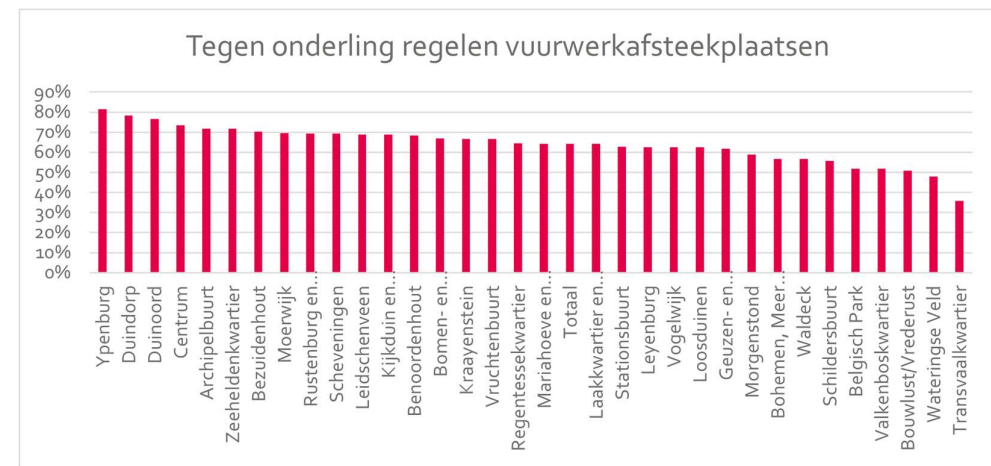
Percentage voorstander vuurwerkvrije zone in eigen buurt

Een vuurwerkvrije zone is zoals gezegd iets anders dan een vrijwillig vuurwerkvrij gebied. Daarom is ook gevraagd naar de optie van het onderling afspraken maken over vuurwerk afsteken.

Opvallend daarbij is het hoge percentage respondenten (64%) dat het *geen* goed idee vindt als bewoners onderling regelen waar vuurwerk wordt afgestoken en waar niet.

Als we kijken naar de wijken die eruit springen (zie onderstaande grafiek), dan is het beeld divers. We zien Ypenburg, Duindorp en Duinoord in de top-3, terwijl dit juist wijken zijn waar velen graag zelf vuurwerk afsteken. Opvallend is dat er maar twee wijken zijn (Wateringse veld en Transvaalkwartier) waar een minderheid tegen het zelf regelen waar vuurwerk wordt afgestoken is.

Bij de genoemde maatregelen in de enquête was ook een “Anders, namelijk...” antwoordmogelijkheid opgenomen. 35% van de respondenten maakte gebruik van die mogelijkheid. Veel mensen pleiten voor een algeheel verbod, soms met de optie om op een aantal plekken vuurwerkshows te organiseren, of “een laserlicht / drone show”. Voor anderen is het simpel: “Gewoon verbieden”, of: “Gewoon laten zoals het is.” We zien ook veel suggesties om strakker te handhaven en/of strenger te straffen.

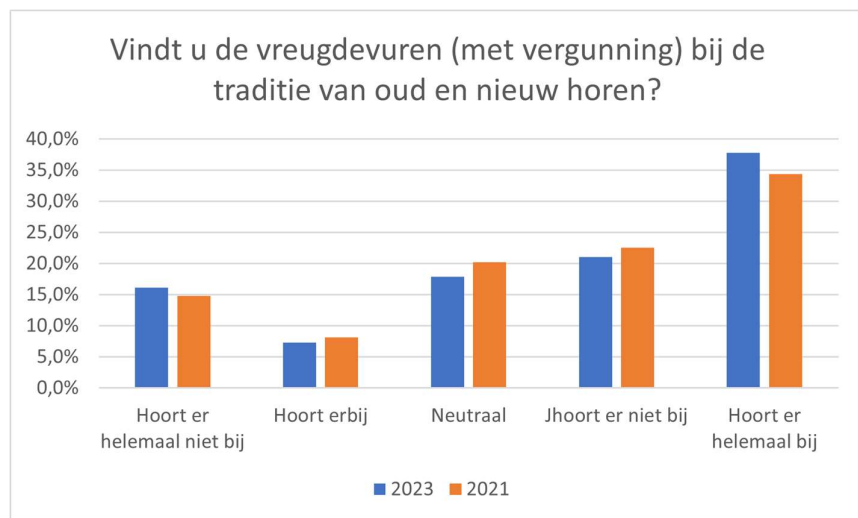
“Drone en lasershows promoten met muziek erbij. Dat is zo mooi om te zien en stukken veiliger en diervriendelijker.”

“Een teken op je raam als je huisdieren hebt die bang zijn voor vuurwerk”

“Het probleem is het illegale vuurwerk, niet het legale.”

Vreugdevuren

Wat ook als alternatief voor vuurwerk kan worden beschouwd, zijn de vreugdevuren die op Scheveningen, Duindorp, Escamp en Laak (met vergunning) worden gehouden. Gevraagd is of de respondent vindt dat die vreugdevuren bij de traditie van oud en nieuw horen.

Nog altijd vindt een meerderheid het bij de traditie van oud en nieuw horen: 58,7%. In 2021 bedroeg dit percentage 56,9%. Er zijn ook verder nauwelijks verschillen tussen de jaren te zien.

Vrijwillig vuurwerkvrij?

We hebben gezien dat er best draagvlak is voor vuurwerkvrije zones, zeker in bepaalde wijken. We hebben ook gezien dat er veel twijfel bestaat of bewoners onderling wel in staat zijn om afspraken te maken over vuurwerkafsteekplaatsen. In de vragenlijst is gevraagd hoe men het organiserend vermogen inschat van de eigen straat of buurt als het gaat om het inrichten van een vrijwillig vuurwerkvrije buurt of straat. Uiteraard is ook gevraagd of men denkt dat de mensen in de eigen buurt of straat dat een goed idee zouden vinden of niet.

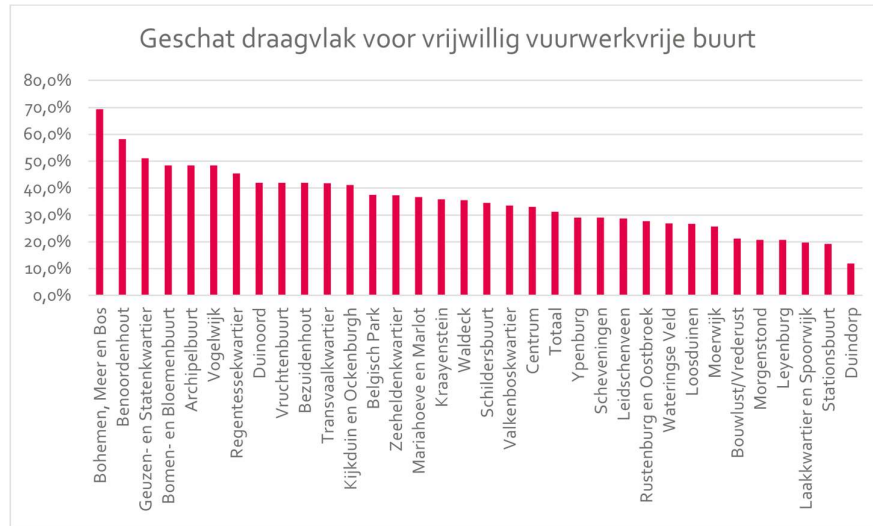
Het blijkt dat circa een derde van de mensen denkt dat de eigen buurt of straat zeker of waarschijnlijk wel vrijwillig vuurwerkvrij zou willen zijn. Verschillen met 2017 (in 2021 is deze vraag niet gesteld) zijn er nauwelijks.

“Stel dat er geen opgelegd vuurwerkverbod komt. Denkt u dat de mensen in uw straat / buurt voorstander zijn van een vrijwillig vuurwerkvrije buurt?”

Inschatting	2023	2017
De meesten zeker wel	11,5%	9%
De meesten waarschijnlijk wel	19,4%	23%
De meesten waarschijnlijk niet	23,8%	28%
De meesten zeker niet	29,2%	20%
Weet niet / geen mening	16,2%	20%

De opgetelde antwoordcategorieën “De meesten zeker wel” en “De meesten waarschijnlijk wel” laten weinig verschil zien tussen 2023 en 2017 in de bereidheid zelf een vuurwerkvrije buurt te creëren, namelijk 32% in 2017 en 31% in 2023. Iets meer mensen dan in 2017, namelijk 53% (2023) tegen 48% (2017), schatten in dat de meesten in de buurt het zeker of waarschijnlijk *niet* willen.

Als we de wijken rangschikken op deze vraag ontstaat het volgende beeld. In Bohemen/Meer & Bos, Benoordenhout en Geuzen- & Statenkwartier wordt het draagvlak het hoogst ingeschat. Alleen in deze drie wijken denkt een meerderheid van de respondenten dat de meeste mensen voorstander zullen zijn van een vrijwillig vuurwerkvrije buurt. In Laakkwartier & Spoorwijk, Stationsbuurt en Duindorp denkt minder dan 1 op de 5 respondenten dat er draagvlak voor is.

We hebben ook deze grafiek gevisualiseerd. Als we de drie kaartjes naast elkaar leggen, zien we dat het grosso modo steeds dezelfde buurten zijn die groen en rood kleuren, maar we zien ook er minder groen te zien is dan bij de andere kaartjes als het om vrijwillig vuurwerkvrije buurten gaat.

Stel dat er geen opgelegd vuurwerkverbod komt. Denkt u dat de mensen in uw straat / buurt voorstander zijn van een vrijwillig vuurwerkvrije buurt?

Hoe lager de waarde, hoe meer men denkt dat de meesten in de buurt voorstander van een vrijwillig vuurwerkvrije buurt zullen zijn (minimum=1, maximum=5)

De respondenten schatten het draagvlak voor vrijwillig vuurwerkvrije buurten over het algemeen laag in. Met uitzondering van slechts enkele wijken. Mogelijk worden er hogere inschattingen gemaakt van de mogelijkheid afspraken te maken met elkaar over het afsteken van vuurwerk. In de enquête is de vraag gesteld "Denkt u dat de mensen in uw straat of buurt bereid zijn om met elkaar afspraken te maken over vuurwerk afsteken?" We zien de volgende percentages:

"Denkt u dat de mensen in uw straat of buurt bereid zijn om met elkaar afspraken te maken over vuurwerk afsteken?"

Inschatting	2023	2017
De meesten zeker wel	9,9%	10%
De meesten waarschijnlijk wel	31,1%	38%
De meesten waarschijnlijk niet	24,8%	27%
De meesten zeker niet	15,1%	8%
Weet niet / geen mening	19,2%	16%

De mogelijkheid van 'afspraken maken' wordt hoger ingeschat dan van een volledig vuurwerkvrije buurt, maar het gaat om een minderheid (9,9%+31,1%=41%) en ook hier zien we een daling in bereidheid van 48% in 2017 naar 41% in 2023.

Aan degenen die **niet** voor een algeheel vuurwerkverbod zijn (n=2.162), is de vraag gesteld: Wat zou u zelf willen?

Hier zien we dat mensen die geen algeheel verbod willen in overgrote meerderheid niet voor alternatieven willen kiezen. Zij willen zelf *anywhere* vuurwerk kunnen afsteken. Een vrijwillig vuurwerkvrije buurt met een speciale afsteeklocatie wordt door slechts 7,7% van deze mensen als optie gezien. Een vrijwillig vuurwerkvrije buurt zonder afsteeklocatie scoort, zoals we kunnen verwachten, nog lager met 3,7%.

5. Ieders rol

Het is voor iedereen fijn als de jaarwisseling veilig en feestelijk verloopt. Dat gaat echter niet vanzelf en zowel de gemeente als haar inwoners hebben daarin een rol te vervullen.

Veilig oud en nieuw

Aan de mensen die de enquête invulden is gevraagd wat de gemeente zoal kan, of zou moeten doen om de jaarwisseling veilig en feestelijk te laten verlopen. Dezelfde vraag is ook in 2021 gesteld. Allereerst bekijken we het onderdeel 'veilig'.

Wat kan gemeente doen

voor een veilig oud en nieuw	% (heel) belangrijk	% (heel) belangrijk
	2022/2023	2020/2021
Opruimen/schoonmaken	78,6%	81,4%
Orde handhaven	84,9%	83,8%
Relschoppers beboeten/aanpakken	92,8%	91,3%
Illegaal vuurwerk in beslag nemen	85,3%	83,2%
Voorlichting/advies geven	73,9%	72,1%
Gelegenheid bieden voor veilig parkeren	62,4%	65,1%
Anders...	24,1%	20,6%

We zien dat veel burgers van de gemeente verwachten dat deze zorgt voor een strakke handhaving van de openbare orde, onder meer door relschoppers aan te pakken en illegaal vuurwerk in beslag te nemen. Meer dan 80% van de respondenten zegt dit belangrijk of heel belangrijk te vinden. Ook ongeveer 80% van de respondenten vindt het (heel) belangrijk dat de gemeente de stad weer opruimt en schoonmaakt na de jaarwisseling. Het minst belangrijk, maar nog altijd circa zes op de tien mensen, vindt men gelegenheid voor veilig parkeren. De percentages aangevinkte acties zijn opmerkelijk stabiel door de jaren heen. We zien nauwelijks verschillen tussen 2021 en 2023.

Ongeveer een kwart van de respondenten (24,1%) vult een "Anders, namelijk..."-alternatief in. Daarin wordt veel gepleit voor een 'Algeheel verbod'. Maar als dat er dan niet komt, moet er strenger worden gehandhaafd volgens velen en mogen de straffen op illegaal vuurwerk (flink) omhoog. Zelf rommel opruimen wordt door menigeen vermeld.

"Algeheel verbod op vuurwerk. Is niet meer van deze tijd."

"Buitenlands vuurwerk als munitie classificeren en minimaal 2 jaar gevangenisstraf als je bommen bij je draagt van het kaliber handgranaat."

De woordwolk van de "Anders, namelijk..."-antwoorden laat het woord 'Vuurwerk' uiteraard prominent zien. Daarnaast zien we 'handhaven', 'illegaal' en 'opruimen' duidelijk naar voren komen.

Feestelijk oud en nieuw

De rol van de gemeente voor een feestelijk oud en nieuw wordt minder zwaar bevonden dan voor een veilig oud en nieuw, maar ook hierbij vinden we hoge percentages van mensen die het (heel) belangrijk vinden dat de gemeente zorgt voor activiteiten voor jongeren, een vuurwerkshow of andere evenementen organiseert of lokale initiatieven steunt. Wel zien we een daling van de percentages ten opzichte

van 2021. Dit kan te maken hebben met de corona-lockdown die gold bij de jaarwisseling van 2020/2021. De behoefte aan een overheid die zorgt voor feestelijkheden was toen mogelijk groter als gevolg van de behoefte aan compensatie voor de door diezelfde overheid opgelegde beperkingen destijds.

Wat kan gemeente doen voor feestelijk oud en nieuw	% (heel) belangrijk 2022/2023	% (heel) belangrijk 2020/2021
	Activiteiten (voor jongeren) organiseren	68,6%
Lokale initiatieven steunen	69,5%	76,8%
Een vuurwerkshow organiseren	61,7%	n.b.
Andere evenementen organiseren	57,6%	63,8%
Anders...	13,3%	10,0%

Eén op de acht Hagenaars (13,3%) maakt gebruik van de “Anders, namelijk...” invulmogelijkheid. Vrij vaak wordt de optie van een ‘vuurwerkshow zonder vuurwerk’, of varianten daarop, genoemd. Sommigen wijzen erop dat de jongeren die de overlast veroorzaken, of het ‘tuig’ zoals zij regelmatig worden genoemd, niet op goedbedoelde evenementen zullen afkomen. Als zij vuurwerk willen afsteken, zullen ze dat (blijven) doen, is de redenering.

“Vuurwerkshow zonder vuurwerk organiseren. Dit kan prima met lichteffecten. De milieu- en geluidsoverlast van vuurwerk is gigantisch en in deze tijd onverantwoord.”

“Elke buurt een eigen feestje laten organiseren. Duindorp en Scheveningen hebben hun vuren. Waarom heeft Segbroek niet iets dat bij hen past?”

6. Vrijwillig vuurwerkvrij?

In dit hoofdstuk kiezen we voor een kwalitatieve benadering om een antwoord te vinden op de vraag onder welke voorwaarden vrijwillig vuurwerkvrije buurten haalbare kaart lijken te zijn in Den Haag. Net na de online enquête (gedurende de maand juli dus) is er buurtonderzoek gedaan in vier verschillende buurten.

Deze buurten zijn gekozen op basis van een herbeschouwing van eerder verzamelde gegevens, te weten de ‘vuurwerkenquêtes’ van 2017 en 2021. Gekozen is voor buurten waar in wisselende mate draagvlak lijkt te zijn voor vrijwillig vuurwerkvrije gebieden en/of daar waar het zelforganiserend vermogen gering is. Doel van het onderzoek was te achterhalen wat daarvan de oorzaak is en wat eventueel zou kunnen helpen. Gekozen is voor deze buurten:

1. Schildersbuurt-Noord
2. Morgenweide
3. Rustenburg
4. Duindorp

Deze vier buurten zijn erg verschillend van elkaar. Schilderbuurt-Noord is gemêleerd en van oudsher geassocieerd met veel vuurwerkoverlast rond de jaarwisseling. Terwijl uit het kwantitatieve onderzoek blijkt dat er best draagvlak kan zijn voor het zelf maken van afspraken over vuurwerk. Duindorp kennen we als authentiek en eigenzinnig, met de vreugdevuren op het strand vlakbij. Morgenweide kunnen we als relatief rustig typeren, terwijl er in zowel Duindorp als Morgenweide weinig mensen zijn die het een goed idee vinden als burgers onderling afspraken maken. Rustenburg staat er tussenin, zou je kunnen zeggen. Rustenburg wordt vaak gekenschetst als een multiculturele jonge volksbuurt.

Onderzoekers van EMMA zijn in totaal zes keer (in duo's) Den Haag in geweest om inwoners van de vier geselecteerde buurten te interviewen. De semi-gestructureerde insteek zorgde ervoor dat er een open gesprek kon plaatsvinden waarin ruimte bestond om door te vragen. Op deze manier konden we ook meer onverwachte

argumenten en sentimenten in kaart brengen, maar de focus lag op (draagvlak voor) vrijwillig vuurwerkvrije straten of buurten.

De onderzoekers hebben eerst straatgesprekken gevoerd in Schildersbuurt-Noord. Na rondlopen op de Hoefkade, de Hobbemastraat, het Hannemanplantsoen en Om en Bij, zijn er in deze buurt 14 inwoners gesproken.

De volgende buurt was in Ypenburg, te weten Morgenweide. Daar is, met name rond het winkelgebied Oude Kustlijn, met 11 inwoners gesproken.

In Rustenburg is met inwoners gesproken op de Escampaan. Met name rond het wijkcentrum Escampade zijn er interviews gehouden. In totaal is daar met 12 mensen gesproken.

In Duindorp zijn 6 gesprekken gevoerd. Deze vonden grotendeels plaats bij het sportparkje aan de Tholensestraat en voor de Hoogvliet.

Resultaten per wijk

In Schildersbuurt-Noord kijkt men enigszins verbaasd op van het concept van een vrijwillig vuurwerkvrije buurt: “Dit is de Schildersbuurt, he?” Toch zijn er diverse ervaringen en ideeën in de buurt te horen. Zo wordt er rekening gehouden met waar ouderen en gevluchte Oekraïners wonen, zoals in de buurt van verpleeghuis De Schildershoek. Mensen die vuurwerk afsteken zeggen soms dat niet te doen in deze straten. Een plek om goed en veilig vuurwerk af te kunnen steken is het Jacob van Campenplein, zo geeft een bewoner aan. Bewoners denken niet dat de buurt vrijwillig vuurwerkvrij zou willen zijn. Er is ook begrip voor het zelf afsteken van vuurwerk: “Ik snap de lol, ook al steek ik zelf geen vuurwerk meer af. Vroeger was ik één van die jochies op straat.”

In Ypenburg (Morgenweide) ontstaat een wisselend beeld. Er wordt het voorbeeld gegeven van een straat, een hofje, waarbij er met bewoners onderling goed contact is. Er woont een man met autisme. Hij en zijn hulphond ervaren veel last van vuurwerk. In hetzelfde hofje woont een fanatieke vuurwerkafsteker. Er wordt op elkaar gelet. Een oudere vrouw geeft aan te denken dat er veel draagvlak zou zijn voor een vrijwillig vuurwerkvrije buurt. Met het idee van afspraken maken met de

straat wil ze direct aan de slag gaan: “goed idee!” Er zijn ook (veel) mindere ervaringen, zoals mensen die een brandende auto in de straat hebben zien staan en rond de jaarwisseling constant de straat in de gaten houden. Er zijn jongeren die zelf met het idee komen van een vuurwerklocatie in de buurt, om het veiliger voor eventuele omstanders te kunnen organiseren. Ze kunnen niet noemen waar die plek moet komen. Maar we spreken ook mensen die aangeven dat mensen elkaar niet kennen, geen rekeningen met elkaar houden en hun afspraken niet nakomen. “Vrijwillig vuurwerkvrij? Dat gaat nooit gebeuren. Ondanks afspraken knalt de muziek hier vaak door tot vijf uur ’s ochtends”.

In Rustenburg krijgen we opvallend vaak “nee” te horen als we passanten benaderen. Het moment van onderzoeken verrast mensen in Rustenburg. Daar kunnen we het in december weer over hebben, zo klinkt het. De mensen die we spreken zien over het algemeen geen probleem rondom vuurwerk. Ze zien er een traditie in die doorgegeven moet worden, en die moet blijven zoals hij is. Buurtafspraken vinden de inwoners dan ook niet nodig. Mensen op straat denken ook niet dat andere bewoners een vuurwerkvrije buurt willen. Er lijkt in Rustenburg een groot verschil te bestaan tussen inwoners die we op straat spreken, en mensen die een speciale rol vervullen in de wijk zoals basisschoolleraar, ondernemer, imam en een medewerker van het wijkcentrum. Zij zijn allen genuanceerd en zien vuurwerk afsteken als iets dat kan verbinden en waar plezier aan beleefd kan worden, maar ze hebben tegelijkertijd oog voor overlast, schade en veiligheid. Een lastig aspect in Rustenburg dat meerdere mensen noemen is de taalbarrière die sommige (nieuwe) inwoners van de wijk ervaren. De Imam in Rustenburg hoopt dat er ruimte is voor verschillende perspectieven op de jaarwisseling: “Mijn hoop is dat we als gemeenschap samenwerken om een vreedzame en verantwoordelijke viering van oud en nieuw te realiseren, waarbij we begrip tonen voor elkaars standpunten en tradities.”

In Duindorp zijn de bewoners verdeeld over verschillende kwesties met betrekking tot vuurwerk. De vraag of men voorstander is van het zelf afsteken van vuurwerk tijdens oud en nieuw levert uiteenlopende reacties op. Sommige bewoners koesteren het zelf afsteken van vuurwerk als een belangrijke traditie die saamhorigheid en vreugde in de gemeenschap brengt. Anderen daarentegen maken zich zorgen over de

gevaren en overlast van vuurwerk, en zij pleiten voor een totaalverbod op consumentenvuurwerk, waarbij professionele vuurwerkshows een veiliger alternatief kunnen bieden. Het idee van vuurwerkvrije zones krijgt ook verschillende reacties van bewoners in Duindorp. Sommigen staan positief tegenover vuurwerkvrije zones. Vooral rond locaties als scholen, ziekenhuizen en plekken met veel huisdieren ziet men dit zitten, om zo de veiligheid en de rust te vergroten. Anderen zijn sceptisch over de haalbaarheid van dergelijke zones in hun buurt, waar het afsteken van vuurwerk diep verankerd is in de traditie en cultuur. Zij vrezen tegenstand en handhavingsproblemen, wat het realiseren van deze zones bemoeilijkt.

Brede bevindingen

Wat opvalt is dat inwoners direct een mening klaar hebben over vuurwerk. Na de openingsvraag volgt er snel een “tegen!” of “geweldig”. Het maakt het een heel geschikt onderwerp voor straatgesprekken. Het onderwerp omvat weinig jargon en complexe aspecten. Iedereen heeft er een beeld bij en een mening over.

De introductie van het begrip “vrijwillig vuurwerkvrije buurt” komt niet uit de verf. Het roept eigenlijk alleen maar vragen op. Na uitleg van het concept zijn de reacties wisselend. Mensen reageren regelmatig vol ongeloof. Sommige inwoners reageren zelfs lacherig: “Geloof je het zelf?”

De ervaring van de onderzoekers is dat wanneer er gesproken wordt over “contact/afspraken met de buurt of straat over het afsteken van vuurwerk”, de input van deelnemers van hogere kwaliteit is.

Op de vraag hoe de gemeente de buurt rond oud en nieuw (verder) kan faciliteren, komt naast “handhaven” nauwelijks antwoord. Mensen kunnen zich maar moeilijk een beeld vormen van welke instrumenten de gemeenten zou kunnen hanteren om oudejaarsavond prettiger te kunnen laten verlopen.

Sentimenten en argumenten

Bij **S** schrijven we over sentimenten die in de vier buurten leven. Bij **A** beschrijven we argumenten die bij een sentiment horen.

S: Het is belachelijk dat we anno 2023 nog steeds in deze mate zelf vuurwerk afsteken.

A: Vuurwerk afsteken is gevaarlijk. Voor omstanders en afstekers.

A: Het geeft rommel. Vuurwerkafval wordt niet altijd door de afstekers opgeruimd.

A: Het geeft regelmatig schade aan auto's. Eigenaren krijgen niet altijd de kosten daarvan vergoed.

A: Het is slecht voor het milieu en voor (huis)dieren.

S: Vuurwerk afsteken hoort erbij.

A: Vuurwerk is een traditie die doorgegeven moet worden naar de volgende generatie.

A: Den Haag is een vuurwerkstad. Het hoort bij het karakter.

S: Een vuurwerkvrrije buurt is niet realistisch.

A: Het gaat nooit lukken om ons eensgezind uit te spreken als buurt.

A: Het lukt überhaupt niet om afspraken met burens te maken. Over andere zaken, als muziek op een feestje, lukt dat ook niet.

A: Het vuurwerkverbod werkte ook niet. Elke vorm van regels of afspraken zijn tevergeefs.

S: Zones of plekken zullen geen nut hebben.

A: Dat stimuleert jongeren juist om vuurwerk af te steken waar het niet mag. Daar zien ze een uitdaging in.

A: Bij specifieke afsteekplekken moeten de kinderen daar naartoe worden gebracht en weer opgehaald worden. Het is veiliger en prettiger om kinderen voor de deur te hebben als ze vuurwerk afsteken.

7. Samenvatting en conclusie

In vervolg op een aantal moties die in de raad van Den Haag aan de orde zijn geweest, heeft de gemeente EMMA opdracht gegeven opnieuw een onderzoek te doen onder inwoners van Den Haag over het zelf afsteken van vuurwerk en aanverwante onderwerpen. Ditmaal lag het accent daarbij op het bestaan van draagvlak voor vuurwerkvrije zones en vrijwillig vuurwerkvrije buurten.

Ten behoeve van het onderzoek is een enquête uitgezet en zijn straatinterviews gehouden. De enquête leverde een netto respons op van 4.714 personen. Er zijn 43 straatgesprekken gevoerd in vier buurten (Schildersbuurt-Noord, Morgenweide, Rustenburg en Duindorp).

In de enquête en tijdens de straatgesprekken is gevraagd naar een aantal onderwerpen, die we achtereenvolgens bespreken:

- Hinder van de jaarwisseling 2022 – 2023
- Voor of tegen een landelijk verbod
- Mogelijke alternatieven om hinder te verminderen
- Rol van burger en gemeente om oud en nieuw veilig en feestelijk te laten verlopen
- Vrijwillig vuurwerkvrije buurten: een buurtonderzoek

Hinder van de jaarwisseling 2022 - 2023

Het blijkt dat mensen meer hinder hebben ondervonden gedurende de jaarwisseling van 2022 – 2023 dan in die van 2020 – 2021. Vooral troep op straat en lawaai door vuurwerk vormen vaak bronnen van ernstige hinder, 33,3% respectievelijk 37,3% zegt daar veel last of heel veel last van te hebben gehad. Troep op straat, een onveilige situatie door vuurwerk, schade door vuurwerk en een agressieve sfeer op straat scoren dubbel zo hoog vergeleken met de jaarwisseling van 2020 – 2021 toen er een vuurwerkverbod gold en er sprake was van een *lockdown* vanwege Covid-19.

Voor of tegen een algeheel landelijk verbod

In alle drie onderzoeken die EMMA heeft gedaan naar de meningen over vuurwerk in Den Haag kwam een sterk gepolariseerd beeld naar voren. Heel veel inwoners van Den Haag zijn of sterk voorstander van een verbod of sterk tegenstander. Het aantal mensen dat er ‘neutraal’ in staat is met 5% erg klein te noemen en het is bovendien ook nog eens de helft kleiner dan in 2020/2021.

Kijken we naar de stad als geheel dan zien we dat (afgerond) 52% vóór een algeheel landelijk verbod is. In 2021 was dat nog 48%. In 2017 was het eveneens 52%. De verschuivingen zijn gering en er lijkt geen sprake van een trend.

Er zijn grote verschillen te vinden tussen de verschillende Haagse wijken. In de top-5 van wijken die het sterkst voor een verbod zijn, vinden we Archipelbuurt, Bohemen Meer & Bos, Zeeheldenkwartier, Vogelwijk en Benoordenhout. Wijken die het sterkst tegen een verbod zijn, zijn Stationsbuurt, Duindorp, Laakkwartier & Spoorwijk, Wateringse veld en Loosduinen.

Mogelijke alternatieven om hinder te verminderen

Interessante mogelijkheden om hinder van vuurwerk te verminderen zijn vuurwerkvrije zones en vrijwillig vuurwerkvrije gebieden, zoals een straat of een buurt. Bij de vraag “Stel dat er geen algeheel landelijk verbod komt, wat vindt u dan goede maatregelen?” wordt door 52,1% van de respondenten ‘meer vuurwerkvrije zones’ aangevinkt. Een (krappe) meerderheid is dus vóór meer vuurwerkvrije zones. In 2021 was minder dan een derde van de respondenten voor meer vuurwerkvrije zones.

Een logische vervolgvraag aan degenen die voor meer vuurwerkvrije zones zijn, is of ze een dergelijke zone ook in de eigen buurt zouden willen. Het blijkt dat 65% van de voorstanders van meer vuurwerkvrije zones die ook wel in de eigen buurt wil. Ongeveer een derde daarvan, wil daar ook een speciale afsteeklocatie bij.

Ook hier grote verschillen per wijk. Het blijkt dat Bohemen, Benoordenhout, Vogelwijk, Rustenburg en Zeeheldenkwartier de vijf wijken zijn waar het draagvlak voor een vuurwerkvrije zone in de eigen buurt het grootst is. In 9 van de 33

onderzochte wijken is een meerderheid te vinden van expliciete voorstanders van een vuurwerkvrije zone in de eigen buurt.

Vrijwillig vuurwerkvrije buurten lijken een stuk minder populair dan vuurwerkvrije zones. Zo is er een grote meerderheid van de Hagenaars (64%) die er niet in gelooft dat mensen in staat zullen zijn om onderling afspraken te maken over waar er in de buurt vuurwerk kan worden afgestoken en waar niet.

Op de vraag of men denkt dat er een meerderheid te vinden is in de eigen buurt die voor een vrijwillig vuurwerkvrije buurt zou zijn, antwoordt een meerderheid (53%) ‘zeker niet’ of ‘waarschijnlijk niet’. We zien hierin een toename ten opzichte van 2017, toen 48% dit antwoord gaf.

Rol van burger en gemeente om oud en nieuw veilig en feestelijk te laten verlopen

Het verschil tussen een vuurwerkvrije zone en een vrijwillig vuurwerkvrije buurt is dat de gemeente en/of de politie in een vuurwerkvrije zone kan handhaven bij overtredingen. In een vrijwillig vuurwerkvrije buurt verwachten burgers dat van elkaar door bijvoorbeeld overlastplegers aan te spreken.

Het lijkt erop dat veel Hagenaars wel vuurwerkvrije gebieden willen, maar ook alleen als de gemeente daar kan handhaven. In de vorm van vuurwerkvrije zones dus. Veel burgers verwachten kennelijk het nodige van de gemeente en dat is ook wel wat we terugzien als we kijken naar de vraag die aan de respondenten werd gesteld over wat gemeente en burgers zouden kunnen of moeten doen om de jaarwisseling veilig en feestelijk te laten verlopen.

Veel Haagse burgers verwachten van de gemeente dat deze zorgt voor een veilig oud en nieuw door middel van handhaving van de openbare orde. Meer dan 80% van de respondenten vindt het belangrijk of heel belangrijk dat de gemeente (en de politie) reischoppers aanpakt en illegaal vuurwerk in beslag neemt. Ook ongeveer 80% van de respondenten vindt het (heel) belangrijk dat de gemeente de stad weer opruimt en schoonmaakt na de jaarwisseling. Ook in de eerdere onderzoeken zien we dezelfde hoge percentages.

Ook voor feestelijk oud en nieuw verwachten veel burgers actie van de gemeente. Op alle bevroegde onderdelen (van lokale initiatieven steunen tot vuurwerkshows organiseren) is een meerderheid te vinden die er vóór is.

Het aantal burgers dat zelf iets zou willen en kunnen doen voor een veilig en feestelijk oud en nieuw valt aanzienlijk lager uit. Het goede voorbeeld geven en opruimen scoren nog redelijk met om en nabij de helft van de respondenten. Iets leuks organiseren met de buurt of afspraken maken met de buurt over vuurwerk scoren onverminderd laag. Al is er over de brede linie wel een duidelijke toename te zien van het aantal burgers dat iets wil doen.

Vrijwillig vuurwerkvrije buurten: een buurtonderzoek

In vier buurten (Schildersbuurt—Noord, Morgenweide, Rustenburg en Duindorp) is een aanvullende kwalitatieve studie uitgevoerd. Er zijn op straat in deze buurten gesprekken gevoerd met passanten over vuurwerk en vooral ook over de verwachte mogelijkheden voor het onderling inrichten van vrijwillig vuurwerkvrije straten of buurten. Het blijkt dat vrijwel iedereen direct een mening heeft klaarliggen als het om vuurwerk afsteken gaat: men is voor, of men is tegen. Dat ligt heel anders bij vrijwillig vuurwerkvrije straten of buurten. Veel mensen vinden het lastig zich daar een voorstelling van te maken. Laat staan dat ze zich een idee kunnen vormen van hoe je zo iets gezamenlijk als buurt organisatorisch zou moeten aanpakken.

Conclusie

Alles overziend zien we een lichte *toename* van het aantal voorstanders van een algeheel landelijk vuurwerkverbod, naar nu een kleine meerderheid die vóór is. Het onderwerp verdeelt de stad nog steeds sterk. Veel jongeren willen zelf vuurwerk kunnen afsteken, veel ouderen willen een verbod. Sommige buurten en wijken zijn bijna unaniem in hun wens om óf vuurwerk te verbieden, óf het zelf te kunnen afsteken.

Tegelijkertijd zien we een lichte *daling* van het zelforganiserend vermogen en de wens om vrijwillig een vuurwerkvrije buurt te creëren. Circa één op de drie Hagenaars zou wel een vuurwerkvrije buurt willen. Maar twee op de drie Hagenaars ziet het niet

voor zich dat mensen in de buurt onderling regelen waar vuurwerk kan worden afgestoken en waar niet. Een kleine meerderheid schat in dat de buurt geen vrijwillig vuurwerkvrige buurt wil. Maar er zijn grote verschillen tussen de wijken.

Waar vrijwillig vuurwerkvrige straten of buurten in veel wijken geen haalbare kaart lijken te zijn, ligt dat anders met vuurwerkvrige zones. Er is namelijk een significante toename waarneembaar van het aantal Hagenaars dat meer vuurwerkvrige zones zou willen. En óók wel in de eigen buurt. Al geldt dat lang niet voor iedereen en zeker ook niet voor elke wijk. Het laat evengoed zien dat menig inwoner van Den Haag best een vuurwerkvrige buurt zou willen, maar vaak alleen mét hulp van de gemeente. Het onderzoek laat duidelijk zien dat veel burgers hoge verwachtingen hebben van de gemeente als het om oud en nieuw gaat. Die verwachtingen betreffen enerzijds de bekende en geijkte activiteiten als handhaven en troep opruimen, maar anderzijds ook het vuurwerkvrig houden van meer, nader aan te wijzen, gebieden.

Bijlage A - Onderzoeksverantwoording

Om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden is gebruikgemaakt van een survey aangevuld met een aantal straatgesprekken. Dat wil zeggen dat er een vragenlijst is uitgezet onder inwoners van Den Haag en dat onderzoekers verschillende buurten zijn ingetrokken om met bewoners en lokale sleutelfiguren te gaan praten over het onderwerp van onderzoek.

Ten behoeve van de survey is onder meer gebruik gemaakt van het Haagse Stadspanel dat wordt beheerd door Steda. Daarnaast werden inwoners van Den Haag uitgenodigd de vragenlijst zelf in te vullen. Dat gebeurde via www.denhaag.nl, via berichten op sociale media, berichten op muurkranten en via lokale kranten en bladen die huis-aan-huis worden bezorgd.

Van 10 juni tot 10 juli 2023 kregen Hagenaars de gelegenheid om de vragenlijst in te vullen. Dat leverde een bruto respons op van 5.111 personen. 162 daarvan gaven een postcode op die buiten de stadsgrenzen lag en 35 personen gaven een niet-bestaande postcode op. Deze vragenlijsten zijn niet meegenomen in het onderzoek. De netto respons bedroeg zodoende 2.411 volledig ingevulde vragenlijst van inwoners die opgaven in Den Haag te wonen via het stadspanel en 2.503 volledig ingevulde vragenlijsten van Hagenaars die de enquête zelfstandig via internet invulden. Tezamen 4.914 respondenten.

Ten behoeve van het buurtonderzoek over vrijwillig vuurwerkvrije buurten is een beknopte analyse verricht op de eerdere vuurwerkonderzoeken die EMMA deed. In totaal zijn 43 semi-gestructureerde interviews afgenomen, verdeeld over de buurten Rustenburg, Duindorp, Schildersbuurt-Noord en Morgenweide. De gesprekken wisselden nogal van kwaliteit, doordat sommigen alleen met de nodige moeite tot een gesprek over het onderwerp te bewegen waren. Geprobeerd is een dwarsdoorsnede van de desbetreffende buurten te maken door te spreken met jongeren en ouderen, mensen met en zonder migratieachtergrond, et cetera.

Wegen van de data

De data laten een goede spreiding zien over de verschillende wijken van de stad. Escamp is iets ondervertegenwoordigd (23,3% in populatie, 15,9% in steekproef). Segbroek is iets oververtegenwoordigd (11,3% in populatie versus 17,4% in de steekproef).

Jongeren (16-24 jaar) zijn sterk ondervertegenwoordigd. 15,2% in populatie, 1,8% (n=88) in de steekproef. Deze ondervertegenwoordiging is het sterkst in het Stadspanel.

Daarnaast zijn lager opgeleiden sterk ondervertegenwoordigd, vooral in Centrum (factor 7), het minst in Laak (factor 3).

De verhouding mannen versus vrouwen is iets scheef: 55,8% man, tegen 43,4% vrouw. 0,8% geeft de antwoordmogelijkheid 'anders'.

Om een voor Den Haag zo representatief mogelijke dataset te krijgen is een weging toegepast. Dat wil zeggen dat bepaalde respondenten een zwaarder gewicht in het totaal krijgen en andere respondenten juist minder gewicht. Zo krijgen lager opgeleiden, jongeren en vrouwen een zwaarder gewicht dan hoger opgeleiden, ouderen en mannen. Daarnaast is er een lichte weging toegepast op stadsdeel, zodat alle delen van de stad goed en naar rato vertegenwoordigd zijn. Door de tamelijk sterke *totale* weging hebben sommige respondenten een erg hoge weegfactor gekregen. De hoogste weegfactor bedraagt 46,4. Dat zou bij een kleinere steekproef onaanvaardbaar hoog zijn (één individu telt daarmee immers voor ruim 46 keer mee), maar doordat de aantallen (de n) in de tabelcellen groot kunnen zijn, dankzij de hoge n in de gehele steekproef, achten we het in dit geval aanvaardbaar. Het laat onverlet dat er sprake is van een responsbias, net als in het vuurwerkonderzoek 2020/2021 en dat van 2017, overigens, toen er ook wegeningen zijn toegepast. Het maakt voor de *vergelijkbaarheid* van dit onderzoek met die van 2017 en 2021 niets uit. Doordat dezelfde onderzoeksmethoden zijn toegepast, is de vergelijkbaarheid optimaal.

De stabiliteit van bepaalde uitkomsten door de jaren heen (2017, 2021, 2023) wijst erop dat de steekproef een betrouwbaar en voldoende representatief beeld geeft van hoe de Haagse bevolking over de bevroegde onderwerpen denkt.

De respons is in 2023 lager uitgevallen dan in eerdere jaren. Dat betekent dat er nog wel uitsplitsingen op wijkniveau kunnen worden gemaakt, maar niet op buurtniveau, zoals dat in 2017 wel mogelijk was. Er is echter ook een aantal wijken dat een gering aantal inwoners heeft ofwel waar de respons simpelweg te laag was om daarover afzonderlijk onderzoeksbevindingen te kunnen vaststellen. Deze wijken doen dus niet mee in het onderzoek, net als dat bij de eerdere onderzoeken het geval was. Als er op wijkniveau vergelijkingen worden gemaakt, zijn alleen die wijken in het onderzoek betrokken waar er (ongewogen) 30 mensen of meer de enquête hadden ingevuld. Daarmee vallen elf wijken af, te weten Westbroekpark/Duttendel, Van Stolkpark/Scheveningse Bos, Zorgvliet, Willemspark, Haagse Bos, Zuiderpark, Groente- & Fruitmarkt, Binckhorst, Hoornwijck en Forepark. De 33 wijken met voldoende respons tellen op, gewogen, tot $n=4.719$.

Bijlage B – VRAGENLIJST JAARWISSELING 2022/2023

We willen graag op buurtniveau weten wat de inwoners van Den Haag van vuurwerk vinden. Wilt u daarom de postcode (4 cijfers, 2 letters) van uw woonadres opgeven?

XXXX XX *[verplicht in te vullen]*

1. Hoeveel last had u in uw buurt afgelopen oud en nieuw van:

- Schade door vuurwerk
- Geluidsoverlast door vuurwerk
- Geluidsoverlast (niet door vuurwerk)
- Troep op straat
- Geweld tegen hulpverleners in uw buurt
- Een agressieve sfeer op straat
- Een onveilige situatie door vuurwerk
- Vuren op straat
- Anders, namelijk:

5-puntsschaal 'helemaal geen last' -> 'heel veel last'

INFORMATIEBLOKJE BIJ VRAAG 2/3/4: Op dit moment is het zo dat inwoners van Den Haag alleen zelf vuurwerk mogen afsteken tussen 31 december 18.00 uur en 1 januari 2.00 uur. Daarbij gaat het om vuurwerk dat in Nederland verkocht mag worden, op de laatste drie dagen voor de jaarwisseling.

2. Bent u voor of tegen een door de overheid opgelegd landelijk vuurwerkverbod?

5-puntsschaal: 'ik ben sterk voor', 'ik ben voor', 'neutraal', 'ik ben tegen', 'ik ben sterk tegen'

-
- **[Als het antwoord op vraag 2 'neutraal', 'ik ben tegen' of 'ik ben sterk tegen' is, dan naar vraag 3, anders door naar vraag 5.]**
-

3. Bent u voor of tegen een door de gemeente Den Haag opgelegd vuurwerkverbod in de stad?

5-puntsschaal: 'ik ben sterk voor', 'ik ben voor', 'neutraal', 'ik ben tegen', 'ik ben sterk tegen'

[Als het antwoord op vraag 3 'neutraal', 'ik ben tegen' of 'ik ben sterk tegen' is, dan naar vraag 4, anders door naar vraag 5.]

4. Ben u voor of tegen een door de overheid opgelegd vuurwerkverbod in uw buurt?

- 5-puntsschaal: 'ik ben sterk voor', 'ik ben voor', 'neutraal', 'ik ben tegen', 'ik ben sterk tegen'
-

5. Stel dat er **geen** door de overheid opgelegd algeheel vuurwerkverbod komt. Wat vindt u dan goede maatregelen?

- Iedereen kan zelf vuurwerk afsteken tussen 31 december 18.00 uur en 1 januari 2.00 uur
- De gemeente breidt het aantal vuurwerkvrije zones uit
- Er komen speciale vuurwerk-afsteeklocaties in de buurt
- Bewoners regelen met elkaar waar vuurwerk kan worden afgestoken en waar niet
- Er komen minder verkooppunten van vuurwerk
- Anders, namelijk:

5-puntsschaal: 'hele goede maatregel' -> 'hele verkeerde maatregel'

[Als antwoord op 5b 'hele verkeerde maatregel' of de antwoordmogelijkheid daarnaast is aangevinkt door naar vraag 7]

6. Als er geen algeheel vuurwerkverbod komt, wilt u dan een vuurwerkvrije zone in uw buurt?

Ja / Nee / Weet niet/geen mening

[Als het antwoord op vraag 6 'Nee' of 'Weet niet/geen mening' is door naar vraag 8.]

7. Wilt u bij die vuurwerkvrije zone een speciale vuurwerkafsteeklocatie?

Ja / Nee / Weet niet/geen mening

8. Vindt u de vreugdevuren (met vergunning) bij de traditie van oud en nieuw horen?

•

5-puntsschaal 'Hooft er helemaal bij', 'hoort er wel bij', 'neutraal', 'hoort er niet bij', 'hoort er helemaal niet bij'.

•

9. Wat kan of moet de gemeente doen om oud en nieuw **veilig** te laten verlopen?

- Opruimen / schoonmaken
- Orde handhaven
- Relschoppers beboeten / aanpakken
- Illegaal vuurwerk in beslag nemen

- Voorlichting / advies geven
- Gelegenheid bieden voor veilig parkeren
- Anders, namelijk

5-puntsschaal: 'heel erg belangrijk' -> 'heel erg onbelangrijk'

10. Wat kan/moet de gemeente doen om oud en nieuw **feestelijk** te laten verlopen?

- Activiteiten (voor jongeren) organiseren
- Lokale initiatieven steunen;
- Een vuurwerkshow organiseren;
- Andere evenementen organiseren;
- Anders, namelijk:

-
- 5-puntsschaal: 'heel erg belangrijk' -> 'heel erg onbelangrijk'
-

11. Wat zou u zelf willen en kunnen doen om oud en nieuw veilig en feestelijk te laten verlopen? (meerdere antwoorden mogelijk)

- Iets leuks organiseren met de buurt
- Overlastgevers aanspreken
- Het goede voorbeeld geven
- Opruimen / schoonmaken
- Meelopen met het buurtpreventieteam
- Afspraken maken met de buurt over vuurwerk
- Niets, het is goed zoals het is
- Niets, ik kan niets doen
- Anders, namelijk:

12. Stel dat er **geen** door de overheid opgelegd vuurwerkverbod komt. Denkt u dat de mensen in uw straat / buurt voorstander zijn van een vrijwillig vuurwerkvrije buurt?

- De meesten zeker wel
- De meesten waarschijnlijk wel
- De meesten waarschijnlijk niet

- d) De meesten zeker niet
- e) Weet niet / geen mening

13. Denkt u dat de mensen in uw straat of buurt bereid zijn om met elkaar afspraken te maken over vuurwerk afsteken?

- a) De meesten zeker wel
- b) De meesten waarschijnlijk wel
- c) De meesten waarschijnlijk niet
- d) De meesten zeker niet
- e) Weet niet / geen mening

[Als een van de antwoorden op de vragen 2, 3 of 4 'ik ben sterk voor' of 'ik ben voor' is, OF het antwoord op vraag 6 'Ja' is dan vraag 14 niet stellen en door naar vraag XP1]

14. Wat zou u zelf willen?

- a) Een vrijwillig vuurwerkvrije buurt met een speciale vuurwerkafsteeklocatie
- b) Een vrijwillig vuurwerkvrije buurt met verderop een afsteeklocatie
- c) Een vrijwillig vuurwerkvrije buurt zonder afsteeklocatie

5-puntsschaal 'heel graag' -> 'helemaal niet'

XP- Vragen alleen voor niet-panelleden

XP1 In welk jaar ben je geboren?

_____

XP2 Ik ben

- Vrouw
- Man
- Anders

XP3 Ik woon in een

- Koopwoning
- Huurwoning

XP4 Mijn hoogst afgeronde opleidingsniveau is

- Basisschool
- VMBO/MAVO/LBO
- HAVO
- MBO
- VWO
- HBO/WO

Bijlage C – Tabellenboek

Van een aantal grafieken in het rapport kunnen hieronder de exacte waarden worden afgelezen. Bij de desbetreffende grafieken waarbij dit mogelijk is, is daarvan melding gemaakt in het rapport.

Percentages voor-, tegenstanders en 'neutraal' ten aanzien van algeheel vuurwerkverbod

Wijk	(sterk) voor	Neutraal	(sterk) tegen
Bohemen, Meer en Bos	82,9%	2,9%	14,3%
Vogelwijk	78,1%	3,1%	18,8%
Archipelbuurt	73,8%	6,2%	20,0%
Benoordenhout	72,8%	4,3%	22,8%
Zeeheldenkwartier	72,7%	13,6%	13,6%
Regentessekwartier	72,0%	4,0%	24,0%
Kijkduin en Ockenburgh	70,6%	5,9%	23,5%
Kraayenstein	69,2%	5,1%	25,6%
Waldeck	67,2%	6,7%	26,1%
Geuzen- en Statenkwartier	64,5%	8,6%	26,9%
Transvaalkwartier	63,2%	2,9%	33,8%
Centrum	62,3%	5,3%	32,4%
Bezuidenhout	61,5%	5,6%	33,0%
Bomen- en Bloemenbuurt	60,8%	5,4%	33,8%
Rustenburg en Oostbroek	59,1%	8,8%	32,2%
Vruchtenbuurt	57,0%	7,5%	35,5%
Mariahoeve en Marlot	54,8%	4,8%	40,5%
Duinoord	54,4%	3,3%	42,2%
Scheveningen	54,4%	3,6%	42,0%
Valkenboskwartier	52,9%	2,9%	44,2%
Moerwijk	52,8%	3,8%	43,4%
Totaal	51,8%	5,4%	42,8%
Leidschenveen	51,3%	4,5%	44,2%

Leyenburg	49,6%	4,0%	46,5%
Schildersbuurt	47,5%	9,4%	43,1%
Morgenstond	46,5%	4,0%	49,5%
Loosduinen	46,0%	1,1%	52,8%
Bouwlust/Vrederust	45,2%	5,9%	48,9%
Ypenburg	45,2%	6,8%	48,0%
Wateringse Veld	40,0%	4,5%	55,5%
Belgisch Park	39,3%	14,3%	46,4%
Duindorp	36,6%	2,4%	61,0%
Laakkwartier en Spoorwijk	33,8%	5,6%	60,7%
Stationsbuurt	26,9%	3,0%	70,1%

Gemiddelden per wijk op vraag "Bent u voor of tegen een door de overheid opgelegd landelijk vuurwerkverbod?" 1 = 'sterk voor', 5 = 'sterk tegen'.

Wijk	Gemiddelde
Archipelbuurt	1,82
Bohemen, Meer en Bos	1,82
Zeeheldenkwartier	1,90
Vogelwijk	1,98
Benoordenhout	2,12
Regentessekwartier	2,12
Kraayenstein	2,23
Waldeck	2,30
Kijkduin en Ockenburgh	2,30
Geuzen- en Statenkwartier	2,43
Bezuidenhout	2,47
Rustenburg en Oostbroek	2,48
Centrum	2,49
Bomen- en Bloemenbuurt	2,49
Vruchtenbuurt	2,63
Transvaalkwartier	2,67

Mariahoeve en Marlot	2,73
Moerwijk	2,74
Valkenboskwartier	2,80
Scheveningen	2,81
Duinoord	2,84
Totaal	2,86
Schildersbuurt	2,87
Belgisch Park	2,88
Leyenburg	2,94
Leidschenveen	2,96
Morgenstond	3,01
Bouwlust/Vrederust	3,10
Ypenburg	3,11
Loosduinen	3,18
Wateringse Veld	3,28
Laakkwartier en Spoorwijk	3,56
Duindorp	3,61
Stationsbuurt	3,91

Percentages respondenten per wijk die voor uitbreiding van vuurwerkvrije zones zijn en die dat ook in de eigen buurt willen.

Wijk	Voor uitbreiding vvv zones	In eigen buurt
Bohemen, Meer en Bos	77,1%	60,6%
Benoordenhout	75,0%	59,6%
Vogelwijk	68,8%	59,4%
Rustenburg en Oostbroek	63,5%	57,1%
Zeeheldenkwartier	72,7%	53,6%
Regentessekwartier	66,3%	53,5%
Archipelbuurt	63,1%	52,3%
Bezuidenhout	60,3%	50,3%
Centrum	65,2%	50,1%
Waldeck	59,0%	47,9%
Geuzen- en Statenkwartier	54,3%	46,8%
Kijkduin en Ockenburgh	64,7%	45,3%
Vruchtenbuurt	53,8%	45,2%
Bomen- en Bloemenbuurt	63,8%	44,1%
Duinoord	52,8%	42,9%
Morgenstond	58,4%	42,6%
Transvaalkwartier	48,5%	42,4%
Kraayenstein	53,8%	41,6%
Leyenburg	53,5%	41,2%
Valkenboskwartier	55,5%	40,9%
Totaal	52,1%	39,4%
Schildersbuurt	48,6%	38,6%
Belgisch Park	53,6%	37,5%
Mariahoeve en Marlot	45,7%	37,2%
Scheveningen	46,2%	36,7%
Ypenburg	46,6%	34,9%

Wateringse Veld	49,5%	34,5%
Leidschenveen	55,3%	34,2%
Loosduinen	46,6%	32,4%
Duindorp	38,1%	32,1%
Bouwlust/Vrederust	50,0%	27,1%
Moerwijk	41,5%	26,4%
Laakkwartier en Spoorwijk	35,1%	25,6%
Stationsbuurt	26,9%	18,6%
N=4719		